
MMFS 09.44

Birinci Baskı
Aralık 2018

İş Sağlığı ve Genel Köpek Bakım Kılavuzu

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı

Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi

Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)

06330 Yenimahalle / Ankara/TÜRKİYE

E-posta: mafam@msb.gov.tr

Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33

Faks: 0 (312) 2131826

(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

Uyarı

Bu doküman, kapak sayfasında belirtilen tarihten itibaren yürürlüktedir. Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) sürekli gözden geçirme ve revizyona tabi olduğundan, kullanıcılar dokümanın durumunu doğrulamak için, MAFAM İnternet sitesine (<http://mafam.msb.gov.tr>) başvurmalıdır.

Telif Hakkı

Bu doküman, bir Milli Mayın Faaliyet Standardıdır (MMFS) ve telif hakları MAFAM'a aittir. Bu doküman veya bir kısmı, MAFAM'ın önceden yazılı izni olmaksızın, hiçbir biçimde veya vasıtayla ve başka amaçlarla kopyalanamaz, saklanamaz veya iletilemez.

Bu doküman satılamaz.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Mayın Faaliyet Otoritesi

Millî Savunma Bakanlığı
Millî Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı
Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü Yerleşkesi
Döğol Caddesi No:4 Anadolu Meydanı (Tandoğan)
06330 Yenimahalle / ANKARA

E-posta: mafam@msb.gov.tr
Tel: 0 (312) 4025430-31-32-33
Faks: 0 (312) 2131826
(Web: <http://mafam.msb.gov.tr>)

MMFS-Aralık 2018

Tüm hakları saklıdır.

İçindekiler

İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	iv
Giriş.....	v
1. Kapsam.....	1
2. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar	1
3. MAKÖ sağlık hizmeti	2
3.1. Genel	2
3.2. İlk tarama	2
3.3. Başlıca sağlık gereksinimleri	2
3.4. Alıştırma.....	2
4. Sağlık Kontrolü	2
4.1. Genel	2
4.2. Günlük sağlık kontrolleri	3
4.3. Kapsamlı sağlık kontrolleri.....	3
4.4. Köpek bakıcı eğitim gereksinimleri	3
5. Köpekler için tıbbi yardım	4
6. Beslenme gereksinimleri	4
6.1. Genel	4
6.2. Beslenme bozuklukları	5
6.3. Yiyecek gereksinimleri.....	5
6.4. Sıvı dengesi	5
7. Köpek kulübesi gereksinimleri	5
7.1. Temel gereksinimler	5
7.2. Kalıcı köpek kulübesi tesisi.....	5
7.3. Geçici köpek kulübesi tesisi.....	6
7.4. Karantina gereksinimleri.....	6
8. Köpeklerin taşınması	7
8.1. Genel hususlar	7
8.2. Taşıma kafesi önerileri	7
8.3. Taşıma sonrası alışma	8
9. Bulaşıcı ve salgın hastalıklar	8
10. Köpek parazitleri	8
11. Sorumluluklar	9
11.1. Milli Mayın Faaliyeti Otoritesi (MMFO).....	9
11.2. Mayın temizleme kuruluşu.....	9
11.3. Bağışçılar (donörler) ve uluslararası kuruluşlar.....	9
EK-A Kayıt defteri sağlık kontrol noktaları	10
EK-B Günlük ve aylık sağlık kontrol noktaları	11
EK-C Kalıcı köpek kulübesi tesis gereksinimleri	12
EK-Ç Köpekleri etkileyen parazitler	14
Değişiklik Kaydı	16

Önsöz

İnsani mayın temizleme programları için uluslararası standartlar, ilk olarak Temmuz 1996'da Danimarka'da yapılan uluslararası teknik konferansta çalışma grupları tarafından önerilmiştir. Mayın temizlemenin tüm yönleri için ölçütler belirlenmiş; standartlar önerilmiş ve "**temizleme**" için evrensel bir tanım üzerinde uzlaşmıştır. 1996 yılı sonlarında, Danimarka'da önerilen ilkeler, Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğündeki bir çalışma grubu tarafından geliştirilmiş ve İnsani Mayın Temizleme Faaliyetleri için Uluslararası Standartlar hazırlanmıştır. Birinci baskı, Mart 1997'de BM Mayın Eylem Servisi (UNMAS) tarafından yayımlanmıştır.

Bu ilk standartların kapsamı, başta mayın risk eğitimi ve mayın mağdurlarına yardımı olmak üzere mayın faaliyetinin diğer bileşenlerini içerecek ve operasyonel usuller, uygulamalar ve normlarda yapılan değişiklikleri yansıtacak şekilde genişletilmiştir. Standartlar yeniden geliştirilmiş ve Uluslararası Mayın Faaliyet Standartları (IMAS) adını almıştır.

Birleşmiş Milletler, standartların geliştirilmesi ve sürdürülmesi dâhil olmak üzere, mayın faaliyet programlarının etkili biçimde uygulanması ve teşvik edilmesinden genel olarak sorumludur. Bu bağlamda UNMAS, Birleşmiş Milletler bünyesinde, IMAS'ın geliştirilmesi ve sürdürülmesinden sorumlu olan ofistir. IMAS, Cenevre Uluslararası İnsani Mayın Temizleme Merkezi'nin desteğiyle hazırlanmıştır.

IMAS'ı hazırlama, gözden geçirme ve revize etme çalışmaları; uluslararası kuruluşlar, devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle, teknik komiteler tarafından yürütülmektedir. Her standardın en son versiyonu, teknik komite çalışmaları hakkında bilgiler ile birlikte, <http://www.mineactionstandards.org/> sitesinde bulunmaktadır. Gelişen mayın faaliyet normları ve uygulamalarını yansıtmak ve uluslararası düzenlemeler ve gereklerde meydana gelen değişiklikleri dâhil etmek amacıyla, IMAS asgari olarak üç yılda bir gözden geçirilmektedir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 342'nci maddesi kapsamında Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde ve görevlendirilmesi halinde yurt dışında gerçekleştirilmesi planlanan insani maksatlı mayın ve/veya patlamamış mühimmat temizliğine yönelik faaliyetler ile Millî Mayın Temizleme Standartlarını hazırlamak/güncel bulundurmaktan Milli Mayın Faaliyet Merkezi (MAFAM) D.Bşk.ııği sorumludur.

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan uluslararası standartlar ışığında Milli Mayın Faaliyet Standartları (MMFS) oluşturulmuştur.

Giriş

Mayınların tespit edilmesi için köpeklerin kullanılmasında karşılaşılan en bariz zorluklar eğitim yöntemi, çevresel faktörler ve operasyonel usuller gibi konulardır. İş sağlığı ve genel köpek bakımının iyi olmasının gereği açıkça belirtilmiş olmasına rağmen iş sağlığı ve genel köpek bakımına gerekli önem verilmemiş olabilir. Mayın temizleme kuruluşu bir Mayın Arama Köpeği (MAKÖ) kapasitesi oluşturmaya karar verdiğinde, köpeklere önemli bir yatırım yapmayı ve kaynak ayırmayı taahhüt etmiş olur. Diğer mayın arama yöntemlerinde olduğu gibi, köpeklerin de iyi bir bakıma ihtiyacı vardır. Köpeklerin bakımına dikkat konusunda gösterilen eksiklik, elde edilen sonucun ve maliyet veriminin azalmasına neden olmakla birlikte MAKÖ'nün inandırıcılığı ve güvenilirliği konusunda soru işaretlerini de artıracaktır.

Köpeklerin başarılı şekilde çalışmalarını için iyi beslenmeleri ve köpeklere iyi davranılması gereklidir. İyi dengelenmiş bir beslenme düzeni hastalıklara karşı direnci artırır. Ayrıca köpeği daha güçlü hale getirir, eğitim ve operasyonlar sırasındaki ilgisini ve azmini artırır. Köpeğin performansının düşmesi güvenliği ve maliyet verimliliğini azaltır. Mayın arama işlemi zor bir fiziksel aktivitedir. MAKÖ; eğitim, beslenme, zihinsel sağlık, formda olma, olası hastalık ve yaralanmalara karşı koruyucu tedavi gibi, başarı için hayati öneme sahip konularda insan atletlerle karşılaştırılabilir.

MMFS 09.44, iş sağlığı ve genel köpek bakımı konusunda bir kılavuzdur. MAKÖ konusunda dünya çapında uygulanan tüm temel sağlık ve köpek bakım gereklerini içerir. Bununla beraber MMFS 09.44, mayın temizleme kuruluşlarının Standart Uygulama Talimatının (SUT) yerini tutamaz. MAKÖ birçok farklı çevresel koşulda kullanılır. Bu nedenle MMFS 09.44 prensiplerini, ulusal otoritelerin ve MAKÖ kullanan mayın temizleme kuruluşlarının kendi SUT'u ile uyumlu olarak yerel operasyonel koşullara adapte etmeleri gerekir.

İş Sağlığı ve Genel Köpek Bakım Kılavuzu

1. Kapsam

Bu standart iş sağlığı ve genel köpek bakımı hakkında kuralları sunmaktadır. Genel sağlık hizmeti ve sağlık kontrolü, tıbbi destek gerekleri, beslenme gerekleri, köpek kulübesi gerekleri, köpeklerin taşınması, salgın hastalıklar ve köpek parazitleri ile ilgili ayrıntıları içermektedir.

2. Terimler, tanımlar ve kısaltmalar

MMFS 09.44 standartlar serisinde kullanılan tüm terimler, tanımlar ve kısaltmalara ilişkin sözlük, MMFS 04.10'da verilmektedir.

IMAS standartlar serisinde, “-ecek (İngilizce “shall”), “-meli (İngilizce “should”) ve “-ebilir (İngilizce “may”), istenen uyum derecesini belirtmek için kullanılmaktadır. Bu kullanım, ISO standartları ve kılavuzlarındaki dil ile uyumludur.

- a. “-ecek (İngilizce “shall”), standarda uymak için uygulanacak gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.
- b. “-meli (İngilizce “should”), tercih edilen gerekler, yöntemler veya özellikleri belirtir.
- c. “-ebilir (İngilizce “may”) ise, muhtemel bir yöntem veya hareket tarzını belirtir.

“**Milli Mayın Faaliyet Otoritesi**” (MMFO) terimi, mayından etkilenen bir ülkede, mayın faaliyetini düzenleme, yönetme ve koordine etme sorumluluğu verilen, genellikle bakanlıklar arası bir komite olan devlet kurumunu ifade eder.

Not: Türkiye Cumhuriyetinde MMFO'nun yetki ve sorumlulukları Milli Mayın Faaliyet Merkezi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Bu MMFS'de geçen “**Mayın Arama Köpeği (MAKÖ) kuruluşu**” terimi, MAKÖ kullanarak mayın temizleme projeleri veya görevlerinin uygulanmasından sorumlu herhangi bir kuruluşu (devlet, Sivil Toplum Kuruluşları ya da ticari işletmeleri) ifade eder. MAKÖ kuruluşu bir ana yüklenici, alt yüklenici, danışman ya da temsilcilik olabilir.

“**Mayın temizleme**” terimi, patlamamış bombacıklar tehlikeleri de dâhil olmak üzere mayınların ya da Harp Kalıntısı Patlayıcıların ortadan kaldırılmasını sağlayacak faaliyetleri ifade eder.

“**Mayın Arama Köpeği (MAKÖ)**” terimi, mayınlardan ve Harp Kalıntısı Patlayıcılardan çıkan, patlayıcı olmayan fakat gövde malzemesinden ya da diğer parçalardan çıkan buharı algılayabilen özel olarak eğitilmiş köpeği ifade eder. MAKÖ eğitim ve dağıtımı genellikle diğer arama köpeklerine verilenlerden önemli ölçüde farklıdır.

“**Salgın hastalıklar**” hızla ve çoğunlukla enfeksiyonla yayılan, aynı anda bir bölgedeki pek çok bireyi ya da toplumu etkileyen hastalıklardır. Endemik (belirli bir bölge ya da insanlarla sınırlı kalan) bir hastalıkla kıyaslandığında tam tersidir.

Bu standartta “**besin**” terimi, bir köpeğin sindirdiği yiyecek, büyümesi ve bakımı için kullanılan bir terimdir.

“**Karantina**” terimi, bulaşıcı bir hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla hareketin kısıtlanması ve zorla izole edilmesi anlamına gelir.

3. MAKÖ sağlık hizmeti

3.1. Genel

İyi bir fiziksel ve zihinsel sağlık tüm çalışan köpekler için bir ön koşuldur. Güçlü, hastalıklara karşı dirençli, formda olma, canlılık, dayanıklılık, motivasyon ve öğrenme kabiliyeti etkili bir MAKÖ bakımı için gerekli olanlardır. Bu gerekler, sistematik ve kapsamlı sağlık bakımının dikkatli bir eğitimle birleşmesiyle elde edilir. Bu gereklerin ihmal edilmesi düşük performans, sık hastalanma ve hatta kalıcı sakatlık ve ölüme yol açabilir. Örneğin kötü düzenlenmiş aşı programları salgın hastalıkların yayılmasına, sakatlık ya da ölüme neden olabilir.

3.2. İlk tarama

Genetik kalıtımla geçen hastalıklar ve davranışlar bir köpeğin uygun yetenekler geliştirmesini önleyebilir. Eğitim için seçilecek köpekler istenen ve istenmeyen özellikleri bakımından ilk tarama testi ile bir tıbbi muayene ve teste tabi tutulurlar.

3.3. Başlıca sağlık gereksinimleri

Kaliteli sağlık hizmetleri şu şekilde sağlanır:

- a. Büyüme ve zor fiziksel çalışma için ilaveler içeren, besin değeri açısından zengin yiyecekler,
- b. Yaygın görülen hastalıklara karşı aşılama,
- c. Düzenli sağlık kontrolleri ve tedavi,
- ç. Fiziksel ve zihinsel alıştırmalar,
- d. Yüksek standartta genel hijyen,
- e. Uygun köpek kulübesi ya da barınak tesisleri,
- f. Profesyonel veteriner desteği,
- g. Uygun taşıma araçları ve usulleri.

3.4. Alıştırma

Köpeklerin en üst fiziksel ve ruhsal durumda kalması için düzenli olarak alıştırma yapması gerekir. Bu gerek için sıcak iklimlerde ödün verilebilir. Çünkü köpeklerin gün boyunca alıştırma yapması zordur. Sabah erkenden alıştırma yapmak ve yüzmek iyi seçeneklerdir. Can sıkıntısını önlemek için basmakalıp alıştırmalardan kaçınılmalıdır. Alıştırma türü ve süresi köpeğin bireysel ihtiyaçları ve operasyon alanının ortamına göre ayarlanmalıdır.

4. Sağlık Kontrolü

4.1. Genel

Köpekler genellikle bir şey yanlış olsa da çalışmaya devam etmeyi denerler. Bu nedenle tüm olası hastalık ve yaralanma emarelerini anlamak ve farkında olmak gerekir. Uygun fiziksel bakım, parazitlerin varlığı, hastalık ya da yaralanma için köpeğin vücudunun günlük kontrolü ve tüylerin düzenli bakımını içerir.

Her bir köpek için bir tıbbi kayıt/günlük tutulmalıdır. Aşılamalar ile ilgili bilgiler, diğer kullanılan koruyucu ilaçlar, kurt dökme, hastalıklar, yaralanmalar ve her türlü tıbbi tedavi bu kayıt defterine işlenmelidir. Kayıt defterinde bulunması gereken bazı önemli sağlık bakım maddeleri EK-A'da listelenmiştir.

Her köpek için aşılama kartı oluşturulmalı ve muhafaza edilmelidir. Aşılama kartının orijinalini proje yöneticisi ya da veteriner saklarken, köpek kullanıcısına da bir nüsha verilmelidir. Köpekler için uluslararası aşılama kartları, insanlar için olanlar gibidir. Bazı ülkelerde aşılamaya ve aşılama kartlarının kullanıma yönelik ulusal düzenlemeler de vardır. Eğer böyleyse, ulusal düzenlemeler mayın temizleme kuruluşu tarafından birleştirilir.

4.2. Günlük sağlık kontrolleri

Köpek, her çalışma gününün öncesinde ve sonrasında köpek kullanıcısı tarafından değerlendirilmeli ve herhangi bir belirti ya da sıra dışılık görüldüğünde köpek yöneticisi anlık olarak bilgilendirilmelidir. Günlük sağlık kontrolü sonuçları kayıt defterine kaydedilmelidir.

Köpeğin tedaviye cevap vermediği ciddi tıbbi problemler ya da olaylar ileri seviyede değerlendirme için bir veteriner rapor edilmelidir. Tavsiye edilen günlük sağlık kontrol noktaları EK-B'de sunulmuştur.

4.3. Kapsamlı sağlık kontrolleri

Köpekler için daha kapsamlı sağlık kontrolünün tercihen en azından aylık bazda, düzenli aralıklarla yapılması gerekmektedir. Kontrol, deneyimli bir para-veteriner, özel eğitimli köpek danışmanı veya bir veteriner hekim tarafından yapılmalıdır. Muayene sonuçları köpeğin günlük kayıt defterine işlenmelidir. Önerilen aylık sağlık kontrolü noktaları EK B'de yer almaktadır.

4.4. Köpek bakıcı eğitim gereksinimleri

Köpeklere bakım sağlamak için doğrudan sorumluluğu olan personelin tümü (normalde köpeğin kullanıcılarıdır fakat köpek kulübesi personelini de içerebilir) aşağıdaki konuları içerecek şekilde köpek temel bakım eğitimi ve bakımı konusunda eğitimli olmalıdır:

- a. Genel sağlık bakım gerekleri,
- b. Genel sağlık ve hastalık tehlikeleri,
- c. Deri hastalıkları ve parazitler,
- ç. Salgın hastalıklar,
- d. Hastalıkların insanlara geçmesi,
- e. Köpekler üzerindeki iklimsel etkiler (sıcak ve soğuk),
- f. Zehirlenme işaretleri ve belirtileri,
- g. Sağlık kontrol gerekleri ve usulleri,
- ğ. Tıbbi destek gerekleri ve usulleri,
- h. Aşılama gereksinimleri,
- ı. Besin ve köpeklerin beslenmesi,

- i. Barınma gereksinimleri,
- j. Karantina gereksinimleri,
- k. Köpeklerin taşınması (yerel, ulusal ve uluslararası).

5. Köpekler için tıbbi yardım

Mayın temizleme kuruluşları insanların sağlığı ve tedavisi için nasıl davranıyorsa köpeklerin sağlığı ve tedavisi için de aynı şekilde davranmalıdır. Köpekler çalışırken her zaman şunlara dikkat edilmelidir:

- a. Köpekler için acil durum sağlık tedavisi sağlamak için sahada gerekli bilgi ve beceriye sahip bir kişi olmalıdır.
- b. Köpeklerin tedavisi için sahada uygun tıbbi teçhizat mevcut olmalıdır. (Bunlar insanların tedavisinde kullanılan aynı sağlık kitleri olabilir.)
- c. Sahada mayın tarlasından köpeği güvenle almak ve uygun veteriner desteğine hızlı ve güvenli yoldan ulaştırmak için köpek taşıma usullerini içeren bir köpek acil tahliye planı olmalıdır.

Köpekler çalışmazken örneğin çalışılmayan saatlerde ya da hafta sonlarında şu şekilde davranılmalıdır:

- a. Gerektiğinde aranmak üzere köpekler için tıbbi tedavi sağlayabilecek bilgi ve beceriye sahip bir kişi bulunacaktır.
- b. Uygun bir veteriner kuruluşuna hasta ya da yaralı köpeklerin transferi için bir plan mevcut olmalıdır.

6. Beslenme gereksinimleri

6.1. Genel

Çalışan köpekler; doğru oranda besin, mineraller ve vitaminler içeren kapsamlı bir beslenme düzenine ihtiyaç duyar. Ticari olarak hazırlanan köpek mamalarının çoğunda dengeli şekilde gerekli besinler vardır ve yeterli kalitededir. Ayrıntılar aşağıda verilmiştir:

- a. Kuru gıda: Kuru gıda yaklaşık %10 su içerir. Tüm yaygın kuru gıda markaları benzer bir besin içeriğine sahiptir. Soğutma olmadan nem ve haşarattan koruma sağlanan kuru gıda birkaç hafta saklanabilir. Bununla beraber, eğer kuru gıda çok uzun süre saklanırsa besin değerini kaybedebilir.
- b. Yarı nemli gıda: Yarı nemli gıda yaklaşık %25 oranında su içerir. Kuru gıda gibi saklanmalıdır. Yüksek şeker içeriği nedeniyle yarı nemli gıda diyabetik köpekler için uygun değildir.
- c. Konserve gıda: Tam tahıl bileşenleri içeren ve tümü et (sadece et içeren) olmak üzere iki çeşit konserve vardır. Konserve gıdalar dengeli besleme sağlamaz ve takviye edilmelidir.

Sıradan bir köpek maması elde etmenin zor olduğu ya da köpek için özel bir diyet gerektiği durumlarda evde pişmiş gıdalar iyi bir alternatif sunar. Ayrıca, besin düzeni için belirli bir miktarda çeşitlilik sağlar. Et ve pirinç gibi temel malzemeler kullanarak dengeli bir beslenme düzeni hazırlamak kolaydır. Karaciğer, kemik unu, mısır yağı ve tuz ekleyerek temel vitaminler ve mineraller sağlanabilir.

Ortalama bir köpek için gerekli besin maddeleri su, protein, yağ, mineraller, vitaminler ve karbonhidrattır. Yetişkin bir köpeğin sindirim yeteneği gıdalara göre değişir. Bu nedenle, köpeği doğru oranlarda beslemek önemlidir.

6.2. Beslenme bozuklukları

Kalça çıkığı dâhil olmak üzere çeşitli hastalıklar, kısmen yanlış beslenme nedeniyle oluşabilir. Kötü beslenme, raşitizm (zayıf ve eğilen kemikler) ve osteoporoz (kolay kırılabilir zayıf kemikler) gibi besin eksikliğinden kaynaklı hastalıklara neden olabilir. Ayrıca yetersiz beslenme, enerji eksikliği, güç, konsantrasyon ve kilo kaybına neden olabilir. Vitaminler ve mineraller gibi belirli maddelerle aşırı beslenme, cilt ve mukus zarlarında toksik ve alerjik reaksiyonlara neden olabilir. Aynı zamanda özellikle genç veya büyük köpeklerde aşırı beslenme kemik bozukluklarına neden olabilir.

6.3. Yiyecek gereksinimleri

İyi bir sağlık elde etmek ve dayanıklılığı sürdürmek için gerekli gıda miktarı, köpeğin fiziksel taleplerine bağlı olarak değişecektir. Aynı cins içinde olsa bile tüm köpeklerin besinleri enerjiye dönüştürme oranları farklıdır. Bu nedenle aylık olarak, köpeğin vücut ağırlığı ve beslenme değişiklikleri olduğunda herhangi bir önemli ağırlık değişimi olup olmadığı kontrol edilmelidir.

6.4. Sıvı dengesi

Köpeklerin insanların kullanılabileceği aynı kalitede içme suyuna düzenli olarak erişim ihtiyacı vardır. Köpeğin böbrek sorunları ya da ishali varsa daha fazla su gereklidir. Günlük su tüketimi izlenmeli ve normal su tüketimindeki belirgin sapmalar araştırılmalıdır.

7. Köpek kulübesi gereksinimleri

7.1. Temel gereksinimler

Temel barınma ihtiyaçlarını karşılamak için, köpeklere temiz, sağlıklı ve stressiz bir barınma ortamı sağlanmalıdır. Temelde köpek kulübesi şu şekilde olmalıdır:

- a. Belirli bir ölçüde konfor, hareket özgürlüğü ve doğal davranabilmesi amacıyla özgürlük sağlayacak kadar yeterli büyüklükte olmalı,
- b. Köpek için güvenli, kaymaz, temizlenmesi kolay, kuru zemin olmalı,
- c. Köpeklerin içme suyuna sürekli erişimine sahip olmalı,
- ç. Köpeklerin doğal gün ışığı ve temiz havaya erişimini sağlamalı,
- d. Uygun rahatlama ve alıştırma alanları bulunmalı,
- e. Herhangi bir zamanda köpeği gözlemlemek için aydınlatma olmalı,
- f. Köpeklerin insanlar ya da diğer köpeklerle arkadaş olmasını sağlamalı.

7.2. Kalıcı köpek kulübesi tesisi

Köpek kulübesi öncelikle köpek için bir dinlenme ya da uyuma yeridir. Önceden izin almadan kullanıcılar, eğitimciler ya da kulübe görevlileri gibi sadece izin verilen personel kulübeye girebilir. Tüm daimi köpek kulübesi personelinin genel köpek sağlığı ve köpek kulübesi bakım için temel eğitimi olmalıdır.

Yangın ya da diğer acil durumlar için planlar oluşturulmalı ve köpek kulübesi personeli bu planlar için eğitilmelidir.

Kalıcı köpek kulübesi tesisleri için önerilen gereksinimler EK-C'de yer almaktadır.

7.3. Geçici köpek kulübesi tesisi

Uzak bölgelerde operasyonlar yapılırken geçici köpek kulübeleri oluşturulur. Geçici kulübelerin, mümkünse yukarıda madde 7.1'de belirtilen tüm temel gereksinimlerini karşılaması gerekir.

Geçici kulübeler herhangi bir yapı şeklinde olabilir. Bazı durumlarda taşıma kafesleri kısa süreler için kullanılabilir. Geçici köpek kulübesi tesislerinin kurulması için aşağıdaki koşullara uyulmalıdır:

a. Köpek kulübesi, temiz, sıcak, kuru ve iyi havalandırılmış olmalıdır. Soğuk iklimlerde köpek kulübesini hem sıcak hem de iyi havalandırılmış tutmak zor olabilir ancak bu yüzden bir orta yol bulunmalıdır.

b. Köpeğin uyku alanı bloklar veya destekler üzerinde yerden yaklaşık 10 cm yükseltilmiş olmalıdır.

c. Köpekler korumalı olmalı veya parazitlere karşı korunmalıdır.

ç. Köpek kulübesi bir köpeğin stresli hale gelmesine neden olabilecek dikkat bozukluğu ya da rahatsızlıklardan nispeten arındırılmalıdır.

d. En fazla 3 köpek aynı köpek kulübesinde muhafaza edilmelidir. Köpekler eğer yalnızca bir arada olmaktan rahatlarsa birlikte muhafaza edilmelidir.

e. Köpeklerin her zaman temiz içme suyuna erişimi olmalıdır. Ayrıca köpekleri ve kulübeleri yıkama ve temizlik için de temiz suya erişim olmalıdır.

f. Hastalık durumunda geçici bir karantina tesisi kurulmalıdır.

g. Yangın riski göz önünde bulundurulmalıdır.

7.4. Karantina gereksinimleri

Köpekler, hastalıkların veya parazitlerin bulaşmasını önlemek için karantinaya yerleştirilir. Karantina dönemi genellikle diğer köpeklere katılmadan önce sağlık açısından değerlendirilmesi gereken bir köpek kulübesine yeni gelen köpekler için de gereklidir. Uygun olduğunda, hem eğitim ve operasyonlar için bir ülkeye genç köpekler getirirken hem de başka bir ülkeye çalışmak için gitmiş eğitilmiş köpek ekipleri geri alınırken her türlü ulusal karantina gereksinimleri takip edilmelidir. Bu usul pahalı ve zaman alıcıdır ve planlamanın erken aşamalarında dâhil edilmelidir.

Tüm köpek kulübesi tesislerinde bir karantina alanı kurulmuş olmalıdır. Aşağıdaki gereksinimler karantina alanları kurarken veya yönetirken uygulanmalıdır:

a. Karantina alanı mümkün olduğunca diğer köpek kulübelerinden uzakta yeterli bir mesafede olmalıdır. İdeal mesafe 300 m veya daha fazla olmalıdır.

b. Karantina kulübeleri ideal olarak ayrı su, drenaj ve kanalizasyon sistemlerine sahip olmalıdır.

c. Karantina kulübeleri diğer köpeklere bakteri, virüs ve parazitler iletebilecek başka hayvanlar ve kuşların kulübeye girmesini önleyecek şekilde inşa edilmelidir.

ç. Karantina kulübeleri büyük hayvanların zorla kırmasını önleyecek şekilde inşa edilmelidir.

d. Tıbbi tedaviden sonra oluşan atık ürünler hastalık bulaşmasını önlemek için dikkatli bir şekilde imha edilmelidir. Salgın hastalıklar tedavi edilirken tıbbi atık ürünleri yakılmalıdır.

e. Karantinaya alınan köpeklerle temas eden veya karantina kulübelerinde çalışması gereken personelin, hastalık ya da parazitlerin bulaşmasını önlemek için dezenfeksiyon veya elbise, eldiven ve bot değişikliği gibi önlemler alınmadan diğer köpekler veya normal kulübeler ile teması olmamalıdır.

f. Karantinaya alınan köpeklerle temas eden veya karantina köpek kulübesinde kullanılan giysi ve teçhizat, diğer giysi ve teçhizattan ayrı muhafaza edilmelidir.

8. Köpeklerin taşınması

8.1. Genel hususlar

Köpekler taşınırken aşağıdaki usuller uygulanmalıdır:

a. Taşınma sırasında, köpek kullanıcısı veya köpek tarafından güvenilen başka bir kişi eşlik etmelidir. Köpekler taşıma sırasında gereksiz yere sahipsiz bırakılmamalıdır.

b. Köpekler her zaman taşınabilir kafeslerde veya özel olarak tasarlanmış köpek taşıma araçlarında taşınmalıdır. Köpek bir aracın içinde taşınırken köpek bölmesindeki pencerenin aşırı ısınmasını önlemek için yansıtıcı film ya da izolasyon malzemesi ile kaplanmış olmalıdır.

c. Köpekler her zaman araçların içine koyulmalıdır. Düşük arka kapaklı araçların içine yükleme ve boşaltma için, kaldırma noktaları köpeğin yaka ve göğsü olmalıdır. Yüksek arka kapaklı araçlarda, köpekler yükleme ve boşaltma sırasında kullanıcısının omzu üzerinde kaldırılmalıdır.

ç. Taşıma sırasında, özellikle de sıcak iklimlerde durağan araçlarda yeterli havalandırma sağlanmalıdır. Köpek bölmesi veya kafesi kuru hava, egzoz dumanı ve tozdan korunmalıdır. Köpeklerin tozlu yollarda açık araçlar kullanılarak taşınması durumunda, tozu önlemek için konvoyda köpek aracı diğer araçların önünde gitmelidir.

d. Uzun yolculuklarda köpeklere her iki saatte bir su içirilmeli ve dört saatte bir en azından 10 dakika alıştırma yaptırılmalıdır. Köpeklerin kavgaya etmesini önlemek için köpeklere ağızlık takmak ve dinlenme dönemlerinde teker teker dışarıya almak gerekebilir.

e. Hava yoluyla uluslararası nakliye sırasında, köpek kafesleri Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA) (www.iata.org) tarafından sağlanan düzenlemelere uygun olmalıdır. Aynı kafes boyutu düzenlemeleri, kara ve deniz taşımacılığında da uygulanabilir.

8.2. Taşıma kafesi önerileri

İdeal olarak fiberglas, metal veya sert plastikten yapılan taşıma kafesleri ahşap kafeslere göre daha dayanıklıdır, daha kolay temizlenebilir ve dezenfekte edilebilir. Taşıma kafesleri çivi veya cıvataları çıkıntılı olmadan, dayanıklı bir çerçeveye sahip olmalıdır. Metalin ısı iletkenliği yüzünden çok sıcak veya soğuk iklimlerde metal kafeslerden kaçınılmalıdır.

Kafese giriş, güvenli sabit barlar, kaynaklı tel örgü ya da düz-genişletilmiş metal olan bir menteşeli ya da sürgülü bir kapı yoluyla olmalıdır.

Taşınabilir kafes, köpeğin pozisyon değiştirmesine ve içeride etrafında dönebilmesine izin verecek kadar büyük olmalıdır. Bununla beraber gerektiğinden büyük olmamalıdır. Küçük bir kafes taşıma sırasında kafesin içinde, etrafında yuvarlanan köpeğin yaralanmasını önleyecektir.

Yüzeyde kaymaktan kaynaklanan yaralanmayı önlemek için, zemin kaymaz halı veya başka bir kaymaz malzeme ile kaplanmalıdır.

Eğer gerekirse ana havalandırma, kafes etrafında açılan düzenli bir şekilde dağılmış yarıklar veya delikler tarafından takviye edilmelidir. Kafesteki yarıklardan veya deliklerden köpeğin burnunu veya pençelerini çıkarması mümkün olmamalıdır.

Ağırlıklı olarak tel örgüden yapılan kafesler hava yoluyla uluslararası taşımacılık için uygun değildir. Ahşap kafesler de büyük köpekler için yeterince dayanıklı olmayabilir.

8.3. Taşıma sonrası alışma

Başka bir alana taşınmasından sonra köpeklerin yeni ortama alışmalarına izin vermek için, en azından 2 günlük bir adaptasyon süresi verilmelidir. Sık sık taşınan köpekler için, nadiren taşınan köpeklerden daha kısa alışma süreleri gerekebilir.

9. Bulaşıcı ve salgın hastalıklar

Birçok hastalık bulaşıcıdır ve en fazla bulaşıcı olanların bazıları salgın hastalık şeklindedir. En yaygın salgın hastalıklar ishal ve kusmaya neden olan ve sindirim sistemi etkileyen virüsler veya bakterilerdir. Başka bir ortak salgın hastalık köpek kulübesi öksürüğüdür ve akciğerlere saldıran bir dizi farklı viral ve bakteriyel hastalığın ortak adıdır. Salgın hastalıklar çok çabuk yayılır ve eğer müdahale edilmezse, bir kaç gün içinde tüm köpekleri etkileyebilir. En iyi korunma, uygun hijyen ve aşılamaadır.

Yüksek derecede bulaşıcı ya da salgın bir hastalık şüphesi varsa, salgının yayılmasını önlemek için enfekte olmuş köpek(ler) hemen karantina altına alınmalıdır. Operasyonlar sırasında bir köpeğin bir salgın hastalığı taşıdığına dair şüphe oluştuysa, bölgedeki tüm köpekler geçici olarak faaliyetlerden çekilerek onlara da bulaşmış olup olmadığını belirlemek için değerlendirilme yapılmalıdır. Bu durum devam ederken, tüm köpekler ayrı tutulmalı ve farklı alanlarda olmalıdır.

Bir köpek kulübesinde bir salgın hastalık olduğundan şüpheleniliyorsa, tüm köpekler dışarı alınmalı ve köpek kulübesi dışında muayene edilmelidir. Tüm köpek kulübesi tesislerinin ve bir veya birden fazla köpeğin hastalandığına bakılmaksızın, kısıtlanmış olarak sınıflandırılan köpeklerin herhangi biri tarafından kullanılan tüm alanların dezenfekte edilmesi gerekmektedir. Enfeksiyon oranları oluşturulurken köpekler ayrı kalmalıdır. Hastalanmış köpek(ler) hemen karantinaya alınmalıdır.

Mayın temizleme kuruluşunun sorumluluğu bütün salgın hastalık olaylarını, köpekleri kullanan diğer mayın temizleme kuruluşlarına ve MMFO'ya rapor etmektir.

10. Köpek parazitleri

EK-Ç' de köpekler etkileyen ortak parazitlerin bir listesi ve kısa açıklamaları sunulmuştur.

11. Sorumluluklar

11.1. Milli Mayın Faaliyeti Otoritesi (MMFO)

MMFO ya da onun adına hareket eden temsilci şunları yapacaktır:

a. İş sağlığı ve genel köpek bakımı için kuralları içerecek şekilde program dâhilinde MAKÖ kullanımını düzenleyen ilgili ulusal standartları ve diğer kuralları geliştirmek ve uygulamak. Uygun olduğunda, çalışan köpeklerin sağlığı ve güvenliği ile ilgili her türlü ulusal düzenlemeler ulusal standartlara dâhil edilmelidir.

b. Program dâhilinde MAKÖ kullanımını etkileyebilecek salgın hastalıklar ve sağlık tehlikeleri hakkında bilgi sağlanması yoluyla mayın temizleme kuruluşlarına yardımcı olmak.

11.2. Mayın temizleme kuruluşu

MAKÖ operasyonlarını yürüten mayın temizleme kuruluşları şunları yapacaktır:

a. İş sağlığı ve MAKÖ'nün genel sağlık bakımı için sistemler, usuller ve tesisler oluşturmak. Bu oluşturulanlar her türlü ulusal standartlarla ve program dâhilinde MAKÖ kullanımını düzenleyen diğer kurallarla ya da ulusal standartlar ve kurallar olmadığında IMAS 09.44 serisi standartlarla uyumlu olacaktır.

b. İş sağlığı ve MAKÖ'nün genel sağlık bakımından sorumlu olan tüm personelin (erkek ve kadın) yürütmekte olduğu görevler için gerekli olan eğitime ve yetkinliğe sahip olmasını sağlamak.

c. MAKÖ için gereken şekilde uygun veteriner desteğinin mevcut olmasını sağlamak.

11.3. Bağışçılar (donörler) ve uluslararası kuruluşlar

Bağışçılar ve uluslararası kuruluşlar MMFO'ya ya da onun adına hareket eden kuruluşa iş sağlığı ve MAKÖ'nün genel sağlık bakımı ile ilgili ulusal standartların ve diğer kuralların geliştirilmesi ve uygulanması konusunda yardımcı olmalıdır.

EKLER :

EK-A Kayıt Defteri Sağlık Kontrol Noktaları

EK-B Günlük ve Aylık Sağlık Kontrol Noktaları

EK-C Kalıcı Köpek Kulübesi Tesis Gereksinimleri

EK-Ç Köpekleri Etkileyen Parazitler

EK-A
Kayıt defteri sağlık kontrol noktaları

Günlük kayıt	Aylık kayıt
İştah	İştah
Susuzluk	Susuzluk
Deri durumu	Deri durumu
Ektoparazit oluşumu	Ektoparazit oluşumu
Bacakların durumu	Bacakların durumu
Patilerin ve pençelerin durumu	Kuyruk durumu
Kuyruk durumu	Anal bölgenin durumu
Vajina / penis ve testislerin durumu	Vajina / penis ve testislerin durumu
Burun durumu	Burun durumu
Göz durumu	Göz durumu
Kulak durumu	Kulak durumu
Ağız durumu	Ağız durumu
Boğaz durumu	Boğaz durumu
Dişlerin durumu	Dişlerin durumu
Sıcaklık	Sıcaklık
Diğer koruyucu ilaçlar	Diğer koruyucu ilaçlar
Kurtların yok edilmesi	Kurtların yok edilmesi
Tedavi	Tedavi
İlaç kullanımı	İlaç kullanımı
Aşı	Aşı
Genel fizik / ruh sağlığı	Nabız durumu
Çalışma ve oyun isteği	Solunum ve akciğer fonksiyonu
	İdrar tahlili
	Kan tahlili

EK-B

Günlük ve aylık sağlık kontrol noktaları

Tavsiye edilen günlük ve aylık sağlık kontrolü noktaları tablosu

Günlük sağlık kontrolü	Aylık sağlık kontrolü
Köpeğin genel durumu ve oynama isteği ve olumlu uyaranlara yanıt vermesi.	Köpeğin genel durumu ve oynama isteği ve olumlu uyaranlara yanıt vermesi.
Deri ve tüyleri inceleyin ve elinizi vücut üzerinde yaraları, keneler, dikenler ve keçeleşmiş tüy alanları veya şişlikler ve topakları hissetmek için gezdirin.	Köpek kullanıcısına sorarak iştahını ve tuvalet alışkanlığını kontrol edin.
Meme, bacak ve pençelerin incelenmesi. Özellikle sıcak noktaları, şiş eklemleri, uzun ya da hasarlı pençeleri ve ayakları üzerindeki mantar hastalıklarını arayınız. Kurtların dökülmesini sağlayınız.	Deri ve tüyleri inceleyin ve elinizi vücut üzerinde yaraları keneler, dikenler ve keçeleşmiş tüy alanları veya şişlikler ve topakları hissetmek için gezdirin. Parazitleri kontrol edin ve kurtların dökülmesini sağlayınız.
Kuyruk, anal bölge ve anal kesecikleri inceleyin, şişlik ve tahriş arayın.	Mukoza zarları, ağız, boğaz, dil, dişler ve burunu inceleyin.
Vajina/penis ve testisleri inceleyin.	Gözlerini ve kulaklarını inceleyin.
Burun, gözler ve kulaklar inceleyin.	Görsel olarak akciğer fonksiyonları ve hidrasyon (su emme) durumunu kontrol edin.
Ağız ve boğazı inceleyin. Şişme, renk değişiklikleri, iltihaplanmış diş etleri, ağız kokusu, yabancı cisim/nesneler, gevşek veya kırık dişler ve birikmiş tartar yönünden kontrol edin.	Şişlik veya iltihaplı noktalar için lenf düğümlerini kontrol edin.
Köpeğin sağlığı ile ilgili herhangi bir şüphe varsa ateşini kontrol edin.	Nabzını ve ateşini kontrol edin.
Bir sonraki aşılamaya tarihini kontrol edin.	Aşılamaya durumunu kontrol edin.

EK-C
Kalıcı köpek kulübesi tesis gereksinimleri

Yapı	Köpek kulübesi amaca uygun olmalı, tuğla/cüruf bloklardan inşa edilmeli ya da fayans veya diğer uygun yüzey malzeme ile kaplanmış ahşap olmalıdır. Köpeğin ulaşabileceği yerde keskin, zehirli veya tehlikeli nesnelere olmamalıdır. Zemin, suyu geçirmeyen bir yüzeye sahip olmalıdır.
Sıcaklık ve havalandırma	Köpek kulübesi iyi havalandırılmalı ve gerekirse rahatsız edici soğuk, sıcaklığa, kuru havaya ve neme karşı korunmuş olmalıdır. Dış hava koşullarından bağımsız olarak barınak rahat bir iç ortam sıcaklığı(10 - 30°C) sunmalıdır. Klima kullanımı son derece sıcak ve nemli koşullar altında gerekli olabilir ama köpeğin saha koşullarına uyumuna engel olabileceğinden diğer mümkünse kaçınılmalıdır.
Köpek kulübesi büyüklüğü	Köpek kulübesinin boyut gereksinimi, köpeğin büyüklüğüne, her köpek kulübesi içindeki köpek sayısına ve köpeğin kulübesinde geçirdiği sürenin uzunluğuna bağlıdır. MAKÖ gün boyunca kulübesinin dışında normalde aktiftir. Bu nedenle, geniş bireysel kafes kurmak gerekli olmayabilir. Bununla beraber, her kulübede köpeğin durması, dönmesi, yatması ve herhangi bir rahatsızlık duymadan konumunu değiştirmesi için arkada yeterince büyük bir alan olmalıdır.
Aydınlatma	Köpek kulübesi tesisi, herhangi bir zamanda gözlem yapmak ve köpeklerin değerlendirmesini sağlamak için bir lamba ile donatılmış olmalıdır.
Koşma bölgesi	Her köpek kulübesi ile ilişkili ayrı bir koşma bölgesi arzu edilen bir durumdur.
Görünürlük	Köpek kulübesinin hemen önündeki dış ortam köpek için görünür olmalıdır.
İç taraf malzemesi	Köpek kulübesi içinde kullanılan tüm malzemeler parazitlerin ve hastalıkların yayılmasını en aza indirmek için, değiştirmesi, yıkaması ve kurulması kolay olmalıdır.
Emniyet alanı	Kulübeler bir alıştırma / emniyet alanına yakın olmalıdır. Emniyet alanı yaklaşık iki metre yüksekliğe kadar tamamen örtülü olmalıdır.
Hijyen	Temizlik için suya erişim olmalıdır. Dışkı bertarafı için hijyenik bir yöntem oluşturulmalıdır. Eğer ülkede ulusal sağlık ve güvenlik gereksinimleri varsa bunlara uyulmalıdır.
İçme suyu	Köpeğin temiz içme suyuna sürekli erişimi olmalıdır.

Yiyecek hazırlanması	Kulübeler hijyenik bir gıda hazırlama alanına yakın olmalıdır. Köpek maması için nem ve haşarattan korunan ayrı bir depo olmalıdır. Taze gıdaların kullanılması durumunda bir dondurucu ve buzdolabı mevcut olmalıdır.
Temizleme/tedavi alanı	Köpekler için bir banyo, tüy bakımı ve tedavi alanı olmalıdır.
Karantina bölgesi	Köpek nüfusunun geri kalanını korumak için bulaşıcı hastalıklı köpeklerin karantinaya alınmasında kullanılacak bir alan olmalıdır.
Uyuma yeri	Köpeğin yatağı sıcak ve yerden yüksekte olmalıdır.

EK-Ç
Köpekleri etkileyen parazitler

Parazit adı	Özellikleri	Dış (Ecto)	İç (Endo)
Demodex	Çoğu köpek tarafından taşınan bu akarlar genellikle hiçbir sorun yaratmaz, ancak stres zamanlarında veya doğal savunması tam olarak gelişmemiş hayvanlarda bir sıkıntı olabilir.	X	
Sarcoptes (Uyuz böceği)	Bu hastalık genellikle “uyuz hastalığı” olarak bilinir. Sarcoptes deri içine doğru yumurtalarını ürettikleri tüneller kazan küçük parazitlerdir.	X	
Otodectes	Bunlar normalde iltihaba neden oldukları köpeğin kulaklarında görünür. İnsan gözünün görebileceği tek akar türüdür ve sadece nadiren küçük, beyaz, hareketli noktalar olur.	X	
Halka kurdu	Deri üzerinde yetişen bir bulaşıcı mantardır.	X	
Bit	Bitin iki farklı tipi vardır; cilt pullarını yiyen ısırın bitler ve doku sıvıları ile beslenmek için cilde nüfuz eden emen bitlerdir. Emen bitler daha fazla tahrişe neden olur.	X	
Pire	Bir pire ısırıldığında, beslenmesi esnasında kanın pıhtılaşmasını durduran bir tükürük formu enjekte eder. Bu tükürük bir alerjik reaksiyona neden olabilecek kimyasallar içerir.	X	
Kene	Keneler köpeğin tüylerine asılı kalır ve kan emmek için ağızlarıyla deriden içeri girer. Keneler birçok ciddi hastalıkları iletebilir ancak bu zaman alır. Bu nedenle en kısa sürede keneyi çıkarmak önemlidir.	X	
Bağırsak solucanı	Tenyalar, tenya larvalarının geliştiği pire tarafından iletilir. Normalde klinik belirtiler belirsiz veya yoktur. Ama bitkinlik, ishal, kilo kaybı ve sinirlilik yapabilir.		X
Yuvarlak solucan	Yuvarlak solucanın en önemli iki tipi olarak her ikisi de ince bağırsakta yaşayan Toxocara canis ve Toxascaris leonina vardır. Bunlar özellikle genç köpeklerde zararlıdır. Diğer yuvarlak solucanlar kalın bağırsak, kan damarları ve solunum sistemini istila eder. Bu solucanlar insanlara bulaşabilir.		X
Kancalı kurt	Kancalı kurtlar kan emicidir. Anemi, ishal ve bitkinliğe neden olabilir.		X
Kamçı kurdu	Kamçılı kurt kancalı kurdun daha büyük bir türüdür. Şiddetli enfeksiyon, kilo kaybı, kansızlık, ishal ve bitkinliğe neden olabilir.		X

Kalp kurdu	<p>Avrupa kalp kurdu köpek tarafından yenen salyangozlar yoluyla bulaşır. Larvası akciğerlere ve kanına bulaşır. Amerikan ve Asya parazit sivrisineği ve pire tarafından iletilir, pulmoner arter ve sağ karıncığa bulaşır. Enfeksiyon, genellikle ölümcüldür. Tedavi yorucu ve her zaman etkili değildir. Çünkü ev sahibi hayvanlarda uzun ömürlü olduğu için, kalp kurdu tanısı olan köpeklerin reddi göz önünde bulundurulmalıdır. Bu uygun karantina tesislerine erişimi olmayan kuruluşlar için özellikle uygulanır.</p>		X	
-------------------	---	--	---	--

Değişiklik Kaydı

MMFS değişiklik yönetimi

MMFS serisi standartlar, üç yılda bir resmi olarak gözden geçirilmektedir. Ancak bu kural, operasyonel güvenlik ve verimlilik nedenleriyle veya editoryal amaçlarla, üç yıllık dönem içinde değişiklik yapılmasını önlemez.

Bu MMFS dokümanına değişiklikle yapıldıkça, her değişiklik numaralandırılır, tarihi ve ayrıntılarıyla aşağıdaki çizelgeye kaydedilir. Değişiklik ayrıca, “değişiklik no. 1’i içerir” vs. tabirinin baskı tarihinin altına dâhil edilmek suretiyle MMFS’nin kapak sayfasında da gösterilir.

Her MMFS’nin resmi gözden geçirmesi tamamlandığında yeni baskı yayımlanabilir. Yeni baskının tarihine kadar yapılan değişiklikler ise, yeni baskıya dâhil edilir ve değişiklik çizelgesi silinir. Değişikliklerin kaydı yeniden başlatılır ve yeni bir gözden geçirmeye kadar sürdürülür.

En son değiştirilmiş olan MMFS, <http://mafam.msb.gov.tr> adresine yüklenmiş olan versiyondur.

No	Tarih	Değişiklik Ayrıntıları